

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (1), 356-374

Geliş Tarihi:12.02.2025 Kabul Tarihi:06.03.2025

Yayın: 2025 Yayın Tarihi:31.05.2025

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.1638430>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

KASITLI KUSUR OLARAK GLITCH EFEKTİ ve GRAFİK TASARIMDA KULLANIMI

Hatice BAHATTİN CEYLAN*

Öz

Teknolojiyle birlikte alışlagelmiş görseller, yerini hareketli ve düzensizlik hissi yaratan dijital bozulmalara bırakırken bu bozulmalar izleyicinin dikkatini çekmekte ve modern bir izlenim vererek dijital çağın ruhunun da ortaya koymaktadır. Bir hata gibi görülen glitch efekti, grafik tasarım ile birleştiğinde dikkat çeken ve dinamik etkiler yaratan görseller ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Glitch efekti, grafik tasarıma entegre edilerek özgün bir tasarım dili oluşturulmakta ve bu sayede dijital bozulmalar estetik bir öğe olarak kullanılmaktadır. Kısaca bu tür kasıtlı hataların kullanımı, izleyicinin merakını artırarak, verilme istenen mesajın daha kolay aktarılmasını sağlamaktadır. Bu efekt, eski televizyon ve bilgisayarların ekran hatalarından ilham almakta, nostaljik ve retro-fütüristik bir izlenim ortaya koymaktadır. Bu durum tasarımcıların kendilerine özgü bir tarz yaratmasına, izleyicilerin ise geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurmasına yardımcı olmaktadır. Glitch efekti, dinamizmi önceleyerek dijital çağa uyum sağlamaktadır. İzleyicinin dikkatini üzerinde toplayabilmek için onlara farklı anlam katmanları oluşturan bu efekt, tasarımcılara yenilikçi imkanlar sunarken, deneysel bir etki yaratarak kendilerine özgü bir tarz oluşturmalarına olanak tanımaktadır. Bu çalışmanın kuramsal alt yapısı, alan yazın taraması ile oluşturulurken, elde edilen bilgiler ışığında; glitch efekti kullanılmış 1 adet afiş tasarımı ve 1 adet ambalaj tasarımı olmak üzere toplam 2 adet grafik tasarım ürünü incelenmiştir. Ortaya çıkan veriler doğrultusunda tasarımcılara glitch efektinin olası etkileri hakkında tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu öneriler; tasarımcılara dijital çağa uyumlu, dinamizmi ve farklı yapısı sebebiyle odak noktası haline gelebilecek tasarımları ortaya koyabilmelerine yardımcı olurken, kasıtlı dijital bozulmaları tasarımda bir estetik öğe olarak nasıl kullanacaklarına dair fikirler verecektir.

Anahtar Kelimeler: Afiş Tasarımı, Ambalaj Tasarımı, Glitch Efekti, Grafik Tasarım.

* Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü
hbahattin@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4528-5180>
This work is licensed under a Creative Commons BY-NC-SA 2.0

Glitch Effect As An Intentional Distortion and Its Use In Graphic Design

Abstract

With technology, conventional images are replaced by digital distortions that create a sense of movement and disorder. These distortions attract the viewer's attention and reveal the spirit of the digital age by giving a modern impression. When the glitch effect, which is seen as a mistake, is combined with graphic design, images are created that attract attention and create dynamic effects. By integrating the glitch effect into graphic design, a unique design language is created and digital distortions are used as an esthetic element. In short, the use of such intentional errors increases the viewer's curiosity and facilitates the communication of the intended message. This effect is inspired by the screen errors of old televisions and computers and creates a nostalgic and retro-futuristic impression. This helps designers to create a unique style and viewers to build a bridge between the past and the future. The glitch effect adapts to the digital age by emphasizing dynamism. This effect, which creates different layers of meaning for the audience to capture their attention, provides designers with innovative opportunities and allows them to create a unique style by creating an experimental effect. While the theoretical infrastructure of this study was created by reviewing the literature, a total of 2 graphic design products, 1 poster design and 1 packaging design using the glitch effect were analyzed in light of the information obtained. These suggestions help designers create designs that are compatible with the digital age, that can become eye-catching because of their dynamism and different structure, and give ideas on how to use intentional digital distortion as an aesthetic element in design.

Keywords: Poster design, Packaging design, Glitch effect, Graphic design.

Giriş

Dijital çağın hızlı gelişimine ayak uyduran görsel kültür, grafik tasarımı etkisi altına almış ve birçok farklı tasarımsal bakışın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bulut'a göre sanatçılar (2024); yeni malzeme kullanımları, baskı teknikleri ve post prodüksiyon araçlarıyla güncel bir estetik çeşitliliği sunmakta ve izleyicileri sanatın teknoloji ile olan etkileşimiyle etkisi altına almaktadır (Bulut, 2024, s. 871). İleri teknolojilerle hazırlanmış dokunmatik yüzeyler, artırılmış gerçeklikler ve hologramlar izleyicilere çeşitli duysal deneyimler kazandırmaktadır (Atiker, 2024, s. 210). Tasarımcıların kasıtlı bir şekilde oluşturdukları ancak sistemsel veya teknik bir hata algısı uyandıran glitch efekti, bu teknolojik tavrı ile farklı bir estetik üslubun ortaya çıkmasını sağlayarak izleyicinin duyusuna hitap etmektedir. Bu farklı yaklaşım sayesinde tasarım alanına yeni, etkileyici ve dinamik yapısı olan bir anlatım tarzı kazandırılmıştır. Bu efekt yalnızca grafik tasarım açısından dikkat

eken bir görsel etki yarattığı için değil, aynı zamanda dijital manipülasyonun içinde bulunduğu çağda oluşturduğu belirsizliği ve teknolojinin ulaştığı konumu gözler önüne seren bir anlatım tarzı olarak da kullanılmaktadır.

Glitch efekti; dijital bozulmalar, pikselleşen görüntüler ve renk kaymalarıyla kasıt ile kusur arasındaki dengeyi sağlayarak, dinamik bir tarz ortaya koymaktadır. Geçmişten gelen, eski televizyon parazitleri gibi etkileri içinde barından bu efekt, izleyicisinde ilgi uyandırırken nostaljik bir bakış açısı geliştirmesine sebep olmaktadır. Tanrıkulu’ya göre (2024), glitch efekti, analog teknolojilerin kullanıldığı dönemde istenmeyen bir hata olarak karşımıza çıkmaktadır. Analog teknolojilerin kullanıldığı dönemlerde sıklıkla görülen sinyal bozulmaları, bağlantı hataları ve elektriksel sorunlar nedeniyle oluşan bozulmalar, dijital ağla birlikte efekte dönüşmüştür. Grafik tasarımcılar, bu sayede oluşan glitch efektini sanatsal bir anlatım biçimi olarak kullanmaya başlamıştır (Tanrıkulu, 2024, s. 150).

Bu araştırmada; glitch efektinin tanımı, ortaya çıkışı, glitch efektinin tercih edildiği alanlar ve tasarım estetiğindeki yeri ele alınacaktır. Ayrıca bu çalışma, glitch efektinin grafik tasarım ürünleri üzerinde kullanım biçimlerini açığa çıkarmayı amaçlarken, glitch efekti tasarımlarında kullanılabilecek renk, doku ve tipografi nerileri de sunmaktadır. Elde edilen bulgular ışığında verilecek olan tavsiyelerin, grafik tasarımda glitch efekti oluşturma konusunda tasarımcılara fikir vereceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın alanyazın kısmı betimsel tarama tekniği ile elde edilen, glitch efektinin kökeni, kullanım biçimleri, pikselleşme, ışık sızmaları, çift pozlama, gürültü ve noktacıklar, renk bozulması, doku, tipografi, glitch sanatının tasarım estetiğindeki yeri, glitch efektinin tasarım dünyasına sağladığı yenilikler ve efektlerin görsellerle incelenmesinden oluşmaktadır. Betimsel araştırma, var olan bir durumun ifadesine yönelik bir araştırma yöntemidir (Balı, 1989, s.414). Araştırmanın analiz kısmında ise glitch efektinin kullanıldığı 2 farklı tasarım ürünü içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik analizi; sosyal gerçekliğin niteliğinin saptanıp, analiz edilmesinde kullanılan elverişli bir yöntemdir (Metin ve nal, 2022,

s.275). Çalışmanın öneriler kısmı ise, tarama ve incelemelerden elde edilen bulguları destekler nitelikte hazırlanmış olup, günümüz tasarım ürünlerinde glitch efektinin izleyici üzerinde nasıl sonuçlar doğuracağına yönelik bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu efektle hazırlanacak tasarımlarda nelere dikkat edilmesi gerektiğine yönelik öneriler sonuç kısmında sunulmuştur.

1. Glitch Efektinin Doğuşu

Dijital bir problem sonucu meydana gelen bozulmalar, grafik tasarımda yaratıcı bir tarz olarak kullanılmış ve glitch efekti olarak adlandırılmıştır. Glitch sanatı, dijital ya da analog bozulmaların bir sanat alanı içerisinde estetik kaygılar göz önünde bulundurularak kullanılmasını sağlayan görsel bir dildir. Glitch terimi, çalışmalarında ortaya çıkan hataların adlandırılması için mühendisler ve astronotlar tarafından da kullanılmaktadır. Fakat sanatsal ve tasarımsal anlamda tarz olarak karşımıza 20. yüzyılın başlarında çıkmaya başlamıştır. Kübist eserlerdeki stiller, soyut kısa filmlerdeki bazı sahneler ve eski video oyunların piksellerini çağrıştıran halı tasarımları glitch sanatının ilk örneklerinden sayılabilir (Pomerleau, 2019).

Menkman'a göre (2011), sanatçılar genelde içinde bulundukları kültürleri, politikaları ve teknolojileri yansıtmaktadırlar. Temelinde klasik medya biçimleri yatmasına rağmen, dijital sanat alanında önem kazanmaya başlamıştır. Bu anlamda glitch sanatının temelinde de medya biçimlerinin geleneksel yapılarına karşı olan gürültü sanatının etkileri bulunmaktadır. Glitch sanatçıları kazara meydana gelen dijital hataları, kasıtlı bozulmalara çevirerek anlam yaratma sürecinde kullanmak istemektedir (Menkman, 2011, s. 33). Glitch sanatı, medya görsellerinin kasıtlı olarak bozulmuş halde kullanımıyla farklı izlenim deneyimi oluşturan bir medya sanatıdır. Glitch efekti, pikseller, renk bozulmaları ve uzatılmış görseller gibi etkileri kullanılan, ilk bakıldığında hata olarak algılanmasına karşın tasarımcı tarafından kasıtlı oluşturulan, estetik bir bakış açısidir. Sanatçılar, Glitch etkisini oluşturmak için dijital veya analog yöntemler kullanmaktadır. Örneğin; Bilgisayardaki yazılımlar yardımıyla görseller üzerinde oynamalar yapılabileceği gibi, ekranların yakınına büyük mıknatıslar konularak da glitch etkisi yaratılabilmektedir

(MasterClass, 2022). Glitch, sistemlerde kısa süreli ve kazara meydana gelen hataları tanımlarken, glitchin bu rastlantısal ve dinamik yapısı, sanatçılar tarafından fark edilmiş ve sanatın tamamını kapsayan önemli bir tarzın ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Bu hatalar izleyicisinde kısa süreli rahatsızlık yaratmasına rağmen efekt, sanatçılar tarafından ortaya çıkarılan eserlerin dinamizmine ve özgünlüğüne destek sağlamaktadır (Barnhart, 2021). Görsel üzerindeki kasıtlı olarak oluşturulan kusurlar, izleyicisi üzerinde farklı etkiler yaratabilmektedir. Örneğin korku veya bilim kurgu filmlerindeki ani beliren sahnelerde kullanılan glitch efekti, izleyici üzerinde daha ürkütücü bir etki bırakabilmektedir. Bu nedenle glitch sanatını tanımlarken söz konusu efekti birçok kişi ürkütücü, soyut ya da tuhaf olarak yorumlamaktadır. Tüm bunlara karşın glitch efekti büyüyen teknolojiye uyum sağlayarak gelişen bir form olarak karşımızda durmaktadır (123RF Blog, 2019). Ayrıca glitch efekti; siberpunk, distopya ve retro-fütürizm temalarında kullanılan bir tasarım tekniği haline gelmiştir.

2. Glitch Efektinin Kullanım Biçimleri

Glitch, uygulama imkânı olan her sanat alanında farklı arayışlar ile kendine özgü gelişim göstermektedir. Bilhassa teknoloji ile hareket eden alanlarda, teknolojik gelişmelere paralel olarak etkilenmektedir (Güzel ve Mercin, 2022, s.1472). Bu nedenle glitch efekti, teknolojiye bağlı olarak sürekli gelişim gösteren grafik tasarım alanında büyük bir yer edinmiştir. Bu efektin grafik tasarım ürünlerinde kullanım biçimleri aşağıda sıralanmaktadır:

2.1. Pikselleşme

Bilgisayar görüntülerinin piksellerden oluştuğu bilinmektedir. Bu pikseller gözle görülür boyuta geldiğinde ya da bazıları hatalı çalıştığında, glitch etkisi oluşmaktadır. Tasarımların soyut bir etkiye sahip olması istendiğinde pikselleşme tekniği kullanılmakta ve izleyici üzerinde etkili sonuçlar oluşturulabilmektedir (Pomerleau, 2019; Barnhart, 2021). Pikselleşmiş görseller, tasarımda yer verilen imajları ya da belirli karakter ve detayları bulanıklaştırarak gizlilik hissi uyandırmaktadır. Bu yaklaşım özellikle dijital sanat, sanal gerçeklik, siber güvenlik,

bilim kurgu ve kimliksizleşme gibi temaların işlendiği tasarımlarda güçlü bir anlatım dili olarak öne çıkmakta, "eksik ya da hatalı bilgi" veya "manipüle edilmiş gerçeklik" hissini güçlendirmektedir.

Görsel 1. Glitch Efektinde Pikselleşme Etkisi Örneği

2.2. Işık Sızmaları

Işığın görüntüye sızması ile oluşan lens parlamalarıdır. Bu efekt film yanma etkisi de yaratılabilmektedir. Bu tekniğin kullanımıyla oluşan gölgeler ve yansımalar, dinamik ve ilgi çekici görseller oluşmasına katkı sağlamaktadır (Pomerleau, 2019; Barnhart, 2021). Bu teknik yüksek tempolu ve dinamik tasarımlarda tercih edilmektedir. Parlak neon renklerle birleştiğinde ise modern ve çarpıcı bir görsel anlatı oluşturmaktadır. Bu tarz bir etki bırakmak istenildiğinde ise ışık sızmalarının; kırmızı, sarı, mor ve turuncu tonları tercih edilmelidir. Bu durum görüntüde bir patlama algısı oluşturmaktadır.

Görsel 2. Glitch Efektinde Işık Sızmaları Örneği

2.3. Çift Pozlama

Çift pozlama, üst üste gelen en az iki görüntünün tek katmanlı bir görsele dönüşmesidir. Bu teknikte uygun yerleşim biçimini seçmek ve doğru renklerle desteklemek oldukça önemlidir. Aksi takdirde yanlış uygulama, görselin ana unsurlarının gözden kaybolmasına sebep olacaktır (Pomerleau, 2019; Barnhart, 2021). Bu teknikle oluşturulan görseller hafızanın çökmesi, sanal gerçeklikte oluşan bir hata ya da bilinç bulanıklığı hissi uyandırabilmekte ve bu konuların işlendiği film afişlerinde kullanılabilmektedir.

Görsel 3. Glitch Efektinde Çift Pozlama Örneği

Aynı zamanda; Spiderhead (2022), Paradise (2023), gibi bilimkurgu yapımlar, glitch tabanlı çift pozlama efektlerinden ilham alarak fütüristik bir atmosfer oluşturmuşlardır.

2.4. Gürültü ve Noktacıklar

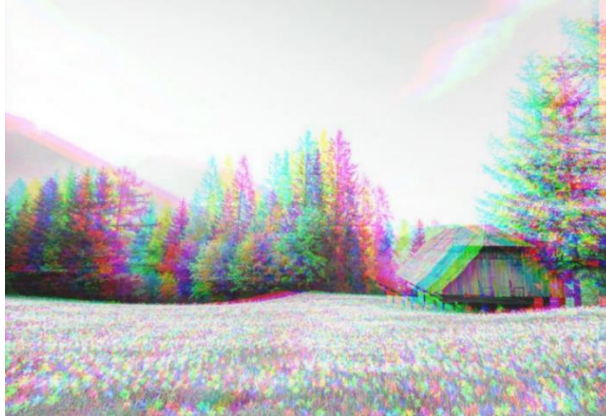
Bu efekt, tasarım üzerinde türünün en bilindik örneklerinden olan VHS videolarda karşımıza çıkan noktacıklarla, eski bir film ya da analog yayın görünümü gibi düzensiz ve tane tane bir görüntü yaratılmak istendiğinde kullanılmaktadır (Pomerleau, 2019; Barnhart, 2021). Bu efekt türü, çalışmanın veri kaybına uğramış bir estetikle sunulmasını sağlamaktadır. Ayrıca bu karmaşa, siyah beyaz renk paleti ve düşük kontrastlı bir tasarımda tercih edildiğinde görsel etkisi daha da artmaktadır.

Görsel 4. Glitch Efektinde Gürültü ve Noktacıklar

2.5. Renk Bozulması

Bu etki için bulanıklaşmış kromatik renkler kullanılması tıpkı bir sistem hatası görünümü kazandıracaktır. Ancak dikkat edilmesi gereken detay renk öğesinin dikkat çekici bir unsur olması dolayısıyla diğer tasarım öğelerinin karmaşa yaratmaması içi mümkün olduğu kadar sade kullanılmasıdır (Pomerleau, 2019; Barnhart, 2021). Bu efekt genel olarak dijital çöküş ve veri hatası estetiğiyle eşleşmektedir. RGB renklerinin kaydırılmasıyla oluşturulmakta, özellikle hızlı hareket ve ani geçiş algısı yaratmak istenilen tasarımlarda kullanılmaktadır. Güçlü neon renkler kullanıldığında ise fütüristik bir etki yaratmaktadır bu nedenle gerçek dışı, bilinçaltını hedefleyen, psikolojik gerilim ve bilim kurgu filmlerinde karşımıza çıkmaktadır. Çünkü renk kaymalarının aşırıya kaçması, gergin, rahatsız edici ve kaotik bir atmosfer yaratmaktadır. Bu tarz görseller, dijital sanat, illüstrasyon, video klipler ve reklamcılıkta tercih edilmektedir.

Görsel 5. Glitch Efektinde Renk Bozulması Etkisi

2.6. Doku

Asimetrik şekiller yardımıyla oluşturulan bulanık ve öngörülemez dokular, teknolojik bir hata izleniminin yanı sıra estetik açıdan da kusurlu görüntüsü çizebilmektedir. Bu tarz soyut dokular, glitch efekti oluşturmak için son derece etkili bir araçtır (Pomerleau, 2019). Ayrıca glitch efekti ile oluşturulan dokular, çalışmaya deneysel ve özgün bir estetik katarken, görsel bir derinlik de kazandırmaktadır.

Görsel 6. Glitch Efeğiyle Oluşturulan Doku Örneği

2.7. Tipografi

Tipografik unsurların çevresinde ya da üzerinde oluşturulacak bulanık efektler sayesinde bir ekran hatasını veya arızasını andıran etkiler oluşturulabilmektedir. Harflere akışkan görüntüler eklenebilmekte, neon renkler entegre edilebilmekte, gölgeler veya çift pozlama etkisi yaratabilmek için çoğaltmalar yapılarak kullanılabilir (Pomerleau, 2019). Glitch efektinin

kinetik tipografide kullanılmasıyla birlikte “Glitch Type” kavramı açığa çıkmaktadır. Statik tipografiye dinamik tipografi izlenimi veren glitch, kinetik tipografilerde ise tipografinin tamamen yapısını değiştirerek anatomik formunun bozulmasına ve hatalı devinimler oluşmasına sebep olmaktadır (Güzel ve Mercin, 2022, s.1479).

Görsel 7. Glitch Efektı İle Hazırlanmış Tipografi Örneği

3. Glitch Sanatının Tasarım Estetiğindeki Yeri

Glitch sanatı, dijital bozulmaları kasıtlı kullanılan kusurlara çevirerek yeni bir tasarım estetiği ortaya koymaktadır. Glitchten beslenen tasarım estetiği, teknolojik hataları birer estetik unsura çevirerek alışılmış tasarım düzenini değiştirmiştir.

Kavramsal, anlamsal ve estetik bakış açılarında kasıtlı hata olarak adlandırılan glitch, alışlagelmiş sanatsal ve estetik bakışı yeniden yapılandırırken, anlaşılabilirliği ön planda tutmayan bir sanatsal form ortaya koymaktadır. Bu sanatsal form, teknolojiye bağlı olarak ortaya çıkan görüntülerin, düzen veya düzensizlik içinde yeniden yorumlanmasını temel almaktadır. Teknoloji kaynaklı hataların estetik bir algı çerçevesinde yeniden yorumlanması, glitchin temelini oluşturmaktadır. Bu durum görsel iletişimin estetiğine farklı bir boyut kazandırmıştır (Göç ve Erişti, 2019, s. 115). Diğer taraftan glitch sanatı, estetik açıdan mükemmellik beklentisinin değişmesine sebep olmuştur. Bu değişim sayesinde, teknolojik ilerlemenin etkisi ile meydana gelen analog ve dijital kusurlar, estetik

açıldan kasıtlı kullanımlara dönüşmüş ve yaratıcı amaçlarla kullanılmıştır (Kelekçi Olgun, 2024, s. 110).

4. Glitch Efektıyle Oluşturulan Görsellerin Tasarım Unsurları Açısından İncelenmesi

Dijital çağın güncellenen estetik anlayışı ve sağladığı yenilikler, tasarımcılara yeni bir fikir kapısı aralamıştır. Post dijital çağın estetik anlayışlarının dikkate alınarak tasarlandığı afiş ve ambalaj tasarımı gibi ürünler, muadillerinden sıyrılarak izleyicinin dikkatini çekmekte ve tasarımın akılda kalıcılığını artırmaktadır. Bu bölümde farklı ve kreatif tasarım ürünlerine ilgi duyan izleyiciler için glitch efektinden yardım alınarak tasarlanmış afiş ve ambalaj tasarımları detaylı şekilde incelenecektir.

4.1. Donetsk Enerji İçeceği Ambalajı

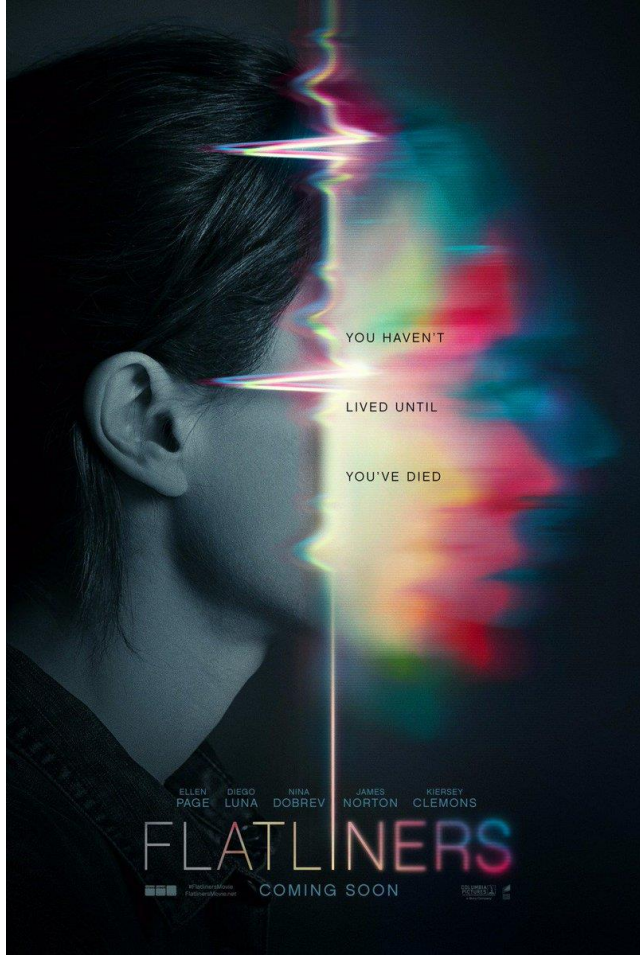

Görsel 8. Glitch Efektı ile Tasarlanmış Donetsk Enerji İçeceği Ambalajı, Studio Metis, (packagingoftheworld, 2021).

Görsel 8’de yer alan imaj, Studio Metis ajansı tarafından oluşturulan ambalaj tasarımına aittir. İsmini Ukrayna’daki bir şehirden alan ambalaj, hedef kitlenin dikkatini çekmek için ülke bayrağı dışında tamamen renkten ve ek tasarım öğelerinden arındırılmış olarak tasarlanmış, bunun için de tasarımcı beşten fazla

prototip test etmiştir. Donetsk tasarımcılarının ilk hedefi rekabetçi pazarda iyi bir yer edinmek, ikinci hedefi ise tüketici kitlesini çekmektir. Bu yüzden ambalaj tasarımının izleyicinin zihninde kalıcı olması hedeflenmiş, ürünü sepetlerine koymasalar da tasarımın akıllarında kalıcı olması istenmiştir. Herkesin, herhangi bir alanda favorisi ve kahramanı olabileceği düşünülerek müzik, resim, tiyatro, sinema gibi her sınıf ve tarzdan insanlara enerji verebilecek 15'ten fazla önemli karakter belirlenmiştir. Tasarımcıya göre bu aşamaya dek, ambalajda glitch efekti yoktur ancak, ilerleyen süreçte projede sorun çıkmış ve şişenin boyutu değişmiştir. Tasarımcılar illüstrasyonun değişen boyutunu kurtarmak ve ambalajı daha çekici hale getirmek için glitch tekniğine yönelmiştir (Packagingoftheworld, 2021). Bu durum tasarım probleminin, kreatif bir yaklaşıma dönüşmesi sürecine örnek olarak gösterilebilir. Dolayısıyla görselde kullanılan glitch efekti, zorunlu bir konsept olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak konuyu, durumun kreatif bir yaklaşıma dönüşmesi olarak ele aldığımızda karşımıza Algısal Bozulma (perceptual distortion) kavramı çıkmaktadır. Karakterlerin göz bölgesinin kasıtlı olarak bozulması izleyicide rahatsız edici, aynı zamanda da dikkat çekici bir etki yaratmaktadır. İnsan beyni yüzleri tanımaya karşı oldukça duyarlıdır, gözler ise duygusal bağlantı kurmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle gözlerin glitch efektiyle bozulmuş olması, izleyicinin bilinçaltında merak uyandırmaktadır. Öte yandan glitch efekti karakterlerin sabit duruşlarına bir hareket yüklemiştir. Enerji içeceği gibi dinamik, genç ve teknolojiyle harmanlanmış bir kitleye hitap eden ürünler için glitch efektinin kullanımı, doğru bir seçim olarak değerlendirilebilir. Tasarımda glitch efekti; tekrarlayan dalgalanma (wave distortion) ile oluşturulmuştur. Ambalaj tasarımında ise monokrom renk paleti tercih edilmiş ve bu, glitch efektinin daha da belirgin olmasını sağlamıştır. Ayrıca post-dijital çağ ve nostaljik dijital bozulmalar (örneğin VHS, CRT ekranları gibi) popüler bir tasarım eğilimidir. Bu enerji içeceği tasarımında da bu trendin başarılı bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

4.2. Flat Liners Film Afişı

Görsel 9. Glitch Efektı ile Tasarlanmış Flat Liners Film Afişı, (imdb.com, 2017)

Görsel 9’da Flatliners (çizgi ötesi) isimli, bilim kurgu türüne ait bir film görseli yer almaktadır. İlk olarak glitch efektinin anlam katmanlarına bakıldığında, gerçeklik algısının bozulduğu görülmektedir. Glitch efekti, dijital dünyada bir bozulma ya da hata olarak değerlendirilmektedir. Bu afişte yüzün bir kısmının renginin bozulmuş ve yatay olarak kaymış olması, gerçekliğin kaydığı ya da farklı bir boyuta transfer olduğu hissini vermektedir. Bu filmin ana temasına doğrudan bir atıf olarak, ölüm ve yaşam arasında bir çizgi olarak görülebilir. Filmin, ölüm sonrası hayatı araştıran tıp öğrencilerinin deneyimlerini konu alması nedeniyle, glitch efekti

bir karakterin ölüm ve yaşam arasında yer alan sınırdaki yaşadığı deneyimi simgelemektedir. Kalp atışı ve elektrokardiyogram (EKG) teması ise glitch efekti birleşerek, kalbin durması ve tekrar hayata dönme temasını güçlendirmiştir. Yüzün yatay olarak kayması yani “Displacement Effect” kullanımı ile karakterin yüzü ortadan ikiye bölünmüş ve sağ kısmı hem yatay hem de renkli bir bozulmaya uğramıştır. Burada alan yazın kısmında yer verilen çift pozlama ve renk bozulması tekniklerini görebilmek mümkündür. Bu durum dijital dünyadaki bir hata ya da iki farklı gerçeğin birleşmesine yapılan bir atıf olarak ifade edilebilmektedir. Tasarımda kullanılan tipografik düzenleme incelendiğinde ise “Flatliners” yazısının glitch bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Harflerin renk kaymalarıyla bozulması, “You haven’t lived until you’ve died” (Ölmeden önce yaşamış sayılmazsın) ifadesiyle uyumlu bir bütünlük oluşturmuştur. Sonuç olarak; filmin ana fikriyle uyumlu glitch estetiğine, elektrokardiyogram (EKG) dalgasıyla bütünleşen akıllıca bir tasarıma, renkli ve monokrom yüz bölünmesiyle etkileyici bir kontrasta ve de afişin tipografisinin glitch efektiyle desteklenen bütünlüğe sahip olduğu görülmektedir.

5. Sonuç

Tasarımın geleneksel estetik algısına alternatif olarak karşımıza çıkan glitch efekti yenilikçi bir bakış açısı ortaya koymaktadır. Çakıroğlu’na göre (2022), sanatsal bakışımızı ve dolayısıyla estetik algımızı, görme ve düşünme biçimlerimizi etkileyen dijital yenilikler değiştirebilmektedir (Çakıroğlu, 2022, s.324). Glitch efekti, çoğu zaman rastgele meydana gelen ve geçici olan dijital ekran bozulmalarının, kasıtlı ve kalıcı olarak bir tasarım öğesi olarak kullanılmasını sağlamaktadır. Kanat’a göre (2018), teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan ve yaşam kalitesini artıran elektronik cihazlara, sistem kaynaklı bazı hatalar da eşlik edebilmektedir. Yenilikçi bir tarz ortaya koyan glitch sanatçıları, bu hataları sanat eserleriyle bütünleştirmeyi başarmışlardır (Kanat, 2018, s.34). Özellikle hareket ve dinamizm etkisi sağlaması dolayısıyla, bu efektin gençleri hedefleyen ürünlerin tanıtımlarında kullanılabileceği öngörülmektedir. Karmaşıklık, bilinmezlik ve

kaotik bir düzensizlik etkisi yarattığını da söylemek mümkündür. Ayrıca bilim kurgu ve korku filmlerinin afiş ve tanıtımlarında da “bilinmeyen” etkisi yaratmak için bu efektten yararlanılmaktadır. Uslu’ya göre ise (2016), değişimler sıklıkla eleştirilere maruz kalsa da yenilikçi eserlerin yaratılmasına engel teşkil etmemiştir. İçinde bulundukları dönemin teknolojisinden faydalanan tasarımcı ve sanatçılar, gördüklerini yeniden yorumlayarak farklı bakış açılarını ortaya koymuşlardır (Uslu, 2016, s. 1974). Bu sebeple alışılmış tasarımsal estetik bakış açılarına ters görünen bu efektin, rahatlıkla tasarımcılar tarafından eserlerinde kullanılabilildiğini görmekteyiz. Doğrudan teknolojik gelişimlerin etkisi altında olan grafik tasarım alanı, glitch efektini sorunsuz bir şekilde benimseyebilmektedir. Tüm bu bilgilerden yola çıkıldığında glitch efektinin grafik tasarım ürünlerinde kullanılması aşamasında, aşağıda yer alan önerilerin dikkate alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Glitch efektlerini kullanırken görüntünün bozulmamasına özen gösterilmeli ve mesajın anlaşılabilirliği azaltılmamalıdır.
- Glitch efekti kullanılırken rastgele etkilerin yerine kasıtlı ve hedef kitleyle uyumlu bir tarz kullanılmalıdır.
- Glitch efekti, tipografide kullanılacaksa okunaklılığa dikkat edilmelidir.
- Glitch efektinde çoğunlukla parlak renkler kullanıldığından, tasarımın bütünü dikkate alınarak kontrastlık sağlanmalıdır. Aksi halde bu durum görsel karmaşaya neden olacak ve istenen tasarımsal etki kaybolacaktır.
- Doğru geçişler ve denge sağlanabilirse birbiriyle uyumlu birkaç farklı kullanım biçiminin (pikselleşme, ışık sızması, çift pozlama gibi) bir arada kullanılması etkiyi artırabilir.

Kaynakça

- Atiker, E. Ş. (2024). Sergileme Tasarımında Çoklu Duyusal Deneyimler: Van Gogh The Immersive Experience Sergisi *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 209-228.
- Balcı, A. (1989). Eğitimsel araştırmanın eğitimsel sorunların çözümüne uygulanması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(1), 411-420. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000868

- Bulut, Ş. (2024). Guggenheim Müzesinde Going Dark Sergisi ve Görünmezliği Görünür Kılan, Kavramsal Sanatın Gücü. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 2024, s. 864-889
- Çakıroğlu, E. (2022). Glitch Sanatının Resim Sanatına Yansımaları Bağlamında Andy Denzler'in Resimlerine Bakış. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 305-328.
- Göç, S. ve Erişti, S. D. B. (2019). Yeni medya sanatı olarak 'glitch' ileti sürecinin sorgulanması. *YEDİ: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, (22), s.113-128
- Güzel, B., & Mercin, L. (2022). Afiş Tasarımında Glitch Type Tekniği Kullanımının İncelenmesi, Bir Uygulama Örneği (Kütahya Türküleri). *Art-E Sanat Dergisi*, 15(30), 1471-1498. <https://doi.org/10.21602/sduarte.1178439>
- Kanat, S. (2018). Glitch Sanatı. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 4(2), 28-35. <https://doi.org/10.22252/ijca.529181>
- Keleşçi, O. M. (2024). *Yapay Zekânın Glitch Sanatıyla Birleşerek Tasarımdaki Yaratıcılık Boyutu*. İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Fakültesi I. Uluslararası İletişim, Teknoloji, Sanat ve Tasarım Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı. https://ictadc.arel.edu.tr/wp-content/uploads/2024/09/ICTADC2024_Bildiri_ozetler_Kitapcigi.pdf
- Menkman, R. (2011). *The glitch moment(um)*. Institute of Network Cultures.
- Tanırıkulu, M. (2024).Tasarım Sürecindeki Uygulama Hatalarının Negatif Bilgi Kavramı Etrafında Tasarım Diline Dönüştürülmesi. *Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi* 5(11), 138-156
- Metin, O. ve Ünal, Ş. (2022). İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.
- Uslu, Y. (2016). Görsel Bozulmanın Adı; Glitch Art. *İdil*, 5 (27), s.1967-1976.

İnternet Kaynakları

- Barnhart, B. (2021). Exploring the world of glitch aesthetics. <https://www.linearity.io/blog/glitch-art/> Erişim Tarihi: 20.01.2025.
- 123RF Blog. (2019). Glitch effect: Delving into digital image distortion. <https://www.blog.123rf.com/glitch-effect-delving-into-the-digital-image-distortion>
- MasterClass. (2022). What is glitch art? A beginner's guide. <https://www.masterclass.com/articles/glitch-art> Erişim Tarihi: 24.01.2025.
- Packagingoftheworld. (2021). Donetsk Energy Drink. Erişim Tarihi: 24.01.2025. <https://packagingoftheworld.com/2021/02/donetsk-energy-drink.html>
- Pomerleau, C. (2019). Glitch art & design: A digital aesthetic. <https://99designs.com/blog/design-history-movements/glitch-art-design/> Erişim Tarihi: 12.11.2024.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1: <https://wallpapers.com/picture/glitch-pictures-hhnu5lh8xxnqqxr6.html> Erişim tarihi: 05.02.2025.
- Görsel 2: <https://www.pexels.com/search/light%20leak/> Erişim tarihi: 02.02.2025.
- Görsel 3: <https://www.shutterstock.com/image-photo/double-exposure-man-cityscape-night-600nw-2487199687.jpg> Erişim tarihi: 06.02.2025.
- Görsel 4: <https://supply.family/wp-content/uploads/2024/09/7-8-1471x980.jpg> Erişim tarihi: 01.02.2025.

- Görsel 5: <https://www1.lunapic.com/editor/?action=color-glitch> Erişim tarihi: 05.02.2025.
- Görsel 6: https://www.behance.net/gallery/112656337/Textures-Overlay-Filters-Glitch-by-FootageCrate?locale=pt_BR# Erişim tarihi: 26.01.2025.
- Görsel 7: <https://supply.family/wp-content/uploads/2024/08/6-4-1471x980.jpg> Erişim tarihi: 26.01.2025.
- Görsel 8: Packagingoftheworld, (2021). Donetsk Energy Drink. <https://packagingoftheworld.com/2021/02/donetsk-energy-drink.html> Erişim tarihi: 18.01.2025.
- Görsel 9: imdb.com (2017). Çizgi Ötesi. <https://www.imdb.com/title/tt2039338/> Erişim tarihi 18.01.2025.

Extended Abstract

Visual culture, keeping pace with the rapid development of the digital age, has influenced graphic design and led to the emergence of a broad range of different design perspectives. Glitch effect, which designers intentionally create to simulate a systemic or technical error, has led to the emergence of an unusual aesthetic style. This distinctive aesthetic approach has brought a new, impressive and dynamic style of expression to design. This effect is used not only to create a striking visual effect in graphic design, but also as a narrative style that reflects the uncertainty created by digital manipulation in this age we are living in and the point that technology has reached today. The glitch effect creates a dynamic style by balancing intention and imperfection through digital distortions, pixelated images and color shifts. This effect, inspired by mistakes of the past, such as glitches in old television sets, arouses the viewer's interest and makes him develop a nostalgic perspective. With technology, conventional images have increasingly given way to digital distortions that create a sense of mobility and disorder. These distortions draw the viewer's attention and create a modern impression that reflects the spirit of the digital age. Combined with graphic design, glitch effects that simulate errors for aesthetic purposes create attention-grabbing images that are characterized by a dynamic effect. The integration of glitch effects into graphic design creates an independent design language in which digital distortions are used as an aesthetic element. The use of intentional errors as an aesthetic element arouses the viewer's curiosity and helps to convey the intended message. Glitch effect takes inspiration from old television and computer screen glitches, thus creating a nostalgic, retro-futuristic impression. This helps designers to create an authentic style and viewers to build a bridge between the past and the future. Adapting to the digital age by prioritizing dynamism, glitch effects create different meaning layers for the audience in order to capture their attention, offer innovative design possibilities and allow designers to create an authentic style with an experimental effect. The glitch effect is particularly suitable for promoting products targeting young people, as it creates a sense of mobility and dynamism. It can also be said to create an effect of complexity, the unknown and chaotic disorder. The glitch effect can also be seen in posters and adverts of science fiction and horror movies to create an effect of the "unknown". The glitch effect has gained a solid foothold in graphic design and continues to evolve with advances in technology. The ways this effect is used in graphic design products include pixelation, piercing light, double exposure, turbulent patterns and dots, color distortion, texture and typography applications. Pixelated images create a sense of privacy by blurring the images or certain characters and details included in the design. This approach stands out as a strong narrative language, especially in designs where themes such as digital art, virtual reality, cyber security, science fiction and disidentification are handled, and strengthens the

feeling of "incomplete information" or "manipulated reality". Light stinging technique is preferred in fast-paced and dynamic designs. When paired with vibrant neon hues, it produces a contemporary and visually impactful narrative. To achieve this effect, the use of light leaks is recommended, and color tones such as red, yellow, purple, and orange should be prioritized. This creates the perception of a hot explosion in the image. Images created with the double exposure technique can evoke a sense of memory collapse, a mistake in virtual reality, or confusion, and can be used in movie posters dealing with these subjects. Noise and graininess; While it does not ensure that the work is presented with a data-lost aesthetic, the discoloration generally matches the aesthetic of digital collapse and data failure. In addition, the textures created with the glitch effect add an experimental and original aesthetic to the work, while also providing a visual depth. On the other hand, all these effects are applied to typography and the work is removed from the ordinary. This research explores the definition of the glitch effect, its emergence, preferred areas of use and the place it holds in design aesthetics, while at the same time investigating the ways in which the glitch effect is used in graphic design products, and brings color, texture and typography suggestions for use in glitch effect designs. The study results are expected to provide valuable guidance for creating glitch effects in graphic design. Based on a theoretical literature review, this study examined a total of 2 graphic design products (1 poster design and 1 packaging design) that used the glitch effect. The first design product examined in this study was beverage packaging of the brand Donetsk. The primary goal in product design is to gain a solid place in the competitive market, and the second goal is to attract potential consumers. Hence, packaging designers aim to leave a permanent mark in the minds of the audience, and even if consumers do not put the product into their cart, they strive for a design that will stick with the audience. Considering that everyone can have their own favorites and idols in any field, the brand's packaging designers identified over 15 significant characters from various industries such as music, painting, theater, and cinema, who they believed to be capable of energizing people of all classes and styles. The designers did not use a glitch effect in their packaging design up to this point, but as the project progressed, some problems arose, and the bottle had to be resized. In order not to change the size of the illustration and to make the packaging more attractive, the designers decided to use the glitch effect. This can be shown as an example of how a design issue can transform into a creative approach. The glitch effect used in this particular design was therefore rather due to force of circumstance. In addition, using the glitch effect in a product that is targeted at a very dynamic, young and technology-tied audience seems to be the best choice that could have been made for the packaging design of an energy drink. Another design product examined in this study was the 'Flatliners' movie poster. First of all, when we look at the meaning layers created by the glitch effect, it can be seen that the perception of reality is distorted. In digital terms, glitches can be described as an error or malfunction. The face depicted on this poster is discolored and horizontally displaced, creating the feeling of reality shifting or transferring to a different dimension. This can be seen as a line between life and death, a direct reference to the main theme of the movie. Since the movie is about the experiences of medical students investigating the afterlife, the glitch effect symbolizes a character's experience on the border between life and death. The depicted heartbeat and electrocardiogram (ECG), combined with the glitch effect, amplifies the theme of a heart stopping and then coming back to life. The "Displacement Effect" used in the poster splits the character's face into halves, with the right side distorted both horizontally and color-wise. The text section of the poster, on the other hand, features double exposure and color distortion techniques, which can be interpreted as an error in the digital world or a reference to two different realities merging. If you analyze the typographic

arrangement in the design, you realize that the wording of “Flatliners” also has a glitch effect. The distortion of the letters with color shifts creates an integrity that harmonizes with the phrase “You haven’t lived until you’ve died”. In conclusion, the poster has a glitch aesthetic that matches the substance of the movie - a clever design that integrates with the electrocardiogram (ECG) curve and creates an impressive contrast with the monochromatic face split into halves, creating a coherent whole that uses the glitch effect to accentuate the poster’s typography. We see that this effect, which seems to be contrary to usual design aesthetic perspectives, can easily be used by designers in their works. Graphic design, a field directly influenced by technological developments, can embrace the glitch effect smoothly and seamlessly. Based on all this information, the insights provided by this study are expected to serve as valuable guidance when using the glitch effect in graphic design products. For example, when using glitch effects, care should be taken not to distort the image and the intelligibility of the message to be conveyed should not be impaired. When using glitch effects, designers should avoid random effects but use a deliberate style that is coherent with the target audience. If the glitch effect is to be used in typography, attention should be paid to legibility. Since the colors used in glitch effects are mostly bright, the whole design should be considered when determining color contrasts. Otherwise, visual confusion will be the result, undermining the desired design effect. Proper transitions and balanced use of combined techniques (e.g., pixelation, piercing light, double exposure) can maximize the design effect. These suggestions based on the results of this study can help designers create designs compatible with the digital age, standing out with their dynamism and distinctive structure, and guide them about how to use intentional digital distortions as an aesthetic element in design.